PEST, csütörtök aprilis 23kán

JELENKOR.

32dik szám 1846.

Megjelenik a' Társalkodóval minden héten kétszer t. i. vasárnap és csütörtökön. Előfizethetni helyben a' szerkesztő 's kiadó tulajdonosnál uri utcza 453dik szám alatti Trattner-Károlyi ház első emeletében, egyebütt pedig minden királyi posta-hivatalnál. Az ausztriai birodalomba vagy külföldi tartományokba kivántató példányok iránt csupán a' bécsi cs. főpostahivatal utján történhetik a' megrendelés. Az Értesitőben mindenféle hirdetvény fölvetetik 's pontosan és jutányosan közöltetik.

☞ F. é. april elejétül junius fogytáig járó évnegyedes előfizetést postán 3 ft 30 krral, helyben boritéktalanul 2 ft 40 krral; April elejétül december végeig járó 3/4 évi előfizetést pedig postán és helyben boritékosan 9 frt, helyben boritéktalanul házhozhordással 7 frt 30 p.krral testvér lapjaira elfogad a' szerk.

FOGLALAT. Magyar- és Erdélyország. (Kinevezés; névmagyaritások; halálozás; a' tiszavölgyi ügy jelen állása; erdélyi ügyek; Bihar, Sáros és Tolna megyék közgyülései; nemzeti szinház; budapesti napló.)

Amerika. (Hirlapi nézetek a' mexicói kormányforma felett; a' platai ügyek jelen állásának rajza; limai tudósitás.)

Spanyolország. (Narvaez hg bukása előtti napon megtiszteltetése a' nép által; e' miatti öszszeütközés; a' legujabb miniszterváltozás okai; a' progressisták propagandája.)

Anglia. (O' Connell beszédének vázlata; alsóházban az irlandi életötalmi bill ellen 's ennek első felolvastatása feletti tanácskozások; elegy.]

Franeziaország. (Bugeaud tudósitása a' kormány által közzé tétetik; elegy.)

Értesitő.

Magyar- és Erdélyország.

Ő cs. 's ap. kir. felsége **1845**dik évi dec. **27**. és **1846**dik mart. **24**kei legfels. végzéseinél fogvást a' dohánylevél-beváltó hivataloknak Debreczenben, Szegeden, Tolnán, Aradon és Pesten állandósitását, ugyszinte négy dohány-bevásárlási állomásnak Apátfalván, Ó-Palánkán, Rakamazon és Bátorban felállittatását kegyelm. helybenhagyni méltóztatott.

Névmagyaritások. Ő cs. 's apost. kir. felsége Lauber Imre köz- és váltótörvényszéki ügyvéd, 's testvérje Lauber János sz. kir. Pestvárosa hites irnoka vezetéknevének Lombay-ra — Kamenár János tanárának Kövesy-re, — Hartmann Jánosának Kéményfy-re változtatását kegy. megengedni méltóztatott.

A' magy. kir. udv. Kanczellariánál Peichich Fülep halála által megüresült valóságos udv. fogalmazóságra Marschalko Károly fogalmazó-gyakornok lőn érdemesítve.

Jeszeniczei Jankowich Miklós, több n. megye táblabirája, a' magyar akademia tiszteleti 's több külföldi tudós társaság tagja hoszszabb betegeskedés után, életének **75**ik évében folyó hó **18**kán jobb életre költözött. Tetemei **19**én történt megáldatásuk után Fejér vármegyébe keblezett Rácz-Almáson a' nemzetiségi sirboltba vitettek végnyughelyökre. Béke hamvainak!

Gregus Eduard apatini kincstári uradalmi ügyvéd folyó évi martius **30**án meghalálozott.

A' tiszavölgyi ügy jelen állása. A' Tisza féktelen pusztitásai lenyügzék e' vidék népének kifejlését 's habár itt ott tünt is fel némi akarat a' vész elháritására, de csak egyes érdekecskék szempontjából indulván ki, elzsibbadt 's megtört a' kivitel nehézségein. E' nehéz állapot magára vonó a' nemzet közjava felett, az idők olly hoszszu során keresztül annyi részvéttel 's figyelemmel őrködő dicső Nádorunk gondoskodását 's magas rendeletéből, csüggetlen szorgalommal megtétetett minden szükséges előkészület, mellyek nyomán ennyi baj sikeres orvosoltatását munkába lehessen venni. És most legközelebb egy magas hazafi szellem, mellynek már annyit köszönhet e'haza — nagy hatásu pályáján kiterjeszté gondosságát e' térre, hogy felvirulyon rajta egykor a' magyar faj eredeti telepje. Kimondá a' jelszót, fellelkesité a' szunnyadó erőket, és ime! ez év január **20**kán lerakaték az alap az egyesületi szellem legnagyobbszerű épületeinek egyikéhez, mellynek gondos felrakatása alatt önmegismeréséhez jutván a' magyar, ne csak feltalálja a' rég elrejtve heverő kincset 's vagyonosságot Tiszavölgynek kies kertté varázslott posványos rónáin; de megedzve buzgalmában 's erejében oda emelje a' hazát, hová az — ha nem tévesztjük az irányt, mellyet követnünk kell — kétség nélkül hivatva van. —

Fontos tehát a' feladat, mellyet a' január **20**kán alakitott tiszavölgyi társulat kitüzött, a' Tiszát 's minden vele kapcsolatban levő mellékfolyamokat 's mocsárokat teljesen szabályozni 's mennyire lehet hasznositni. És igy a' lépések felől, mellyeket annak megoldatására tett a' mart. **30**kán öszszeült központi választvány, kimeritőleg értesiteni az ügy barátit a' vállalat érdekében feküdvén, szükség az időszaki sajtó által eddig csak részleg a' közönség tudomására jutott adatokat öszszevonva, az april **13**kán bereszkesztett vál. ülések tárgyalásit elsorolni. Ne várjuk hazafiak! hogy már ezek egyedül teremjék meg a' sikert; csak a' magvak vannak elhintve még, buzgalmotok 's munkásságtok melegének van a' dicsőség fentartva felnevelni a' sudar fát 's megérlelni annak arany gyümölcseit.

Ki e' vállalat viszonyait átgondolá 's felszámitá mostani állapotunkat, átlátta: hogy annak létesitésében a' kormány jótékony befolyása nélkül kétszeres nehézségekkel kellend megküzdeni. Sok remény 's bizalom emelkedett az okon ezen közállományi tekinteteknél fogva is fontos vállalat legfelsőbb gyámolitásához. A' bizalom nem vala hiú. Mindjárt a' mart. **31**én tartott első vál. ülésben tudósitá azt ez ügy lelkes vezetője gr. Széchenyi István, hogy fels. urunk a' vállalat elmozditására a' felemelt sóári alapból, mig a' tiszavölgyi szabályozás tart, évenkint száz ezer pftot, a' kir. kincstárból pedig két év alatt két részlegben fizetendő százezer pftot kirendelni 's egy kedvező feltételű kölcsön kieszközlésére a' kormány közbenjárását igérni méltóztatott. — A' központi vál. mélyen érezte a' hálát, mellyel a' kir. kegyességért a' legjobb fejedelemnek 's hatályos közbenjárásaért e' nemzet előtt örökös tiszteletben maradó dicső nádorunknak tartozik; 's mig a' Felségnek felirásban jelenté ki hódoló érzelmeit, a' kegyes főherczegnél egész testületében udvarlott személyesen 's kifejezé szóval, mi szivébe vésve van korunk e' nagy férfia iránt. — A' hála szent kötelességeiről még egy vala hátra — tudá mindenki, mit követett el e' részben gr. Széchenyi lángoló buzgalma, de a' fens. nádor maga is kijelenté a' nála tisztelgő választványnak: hogy a' birodalom azon nehéz körülményei közt, midőn a' k. k. rendelvény kelt, annak olly hamari kieszközlését, sok részben gr. Széchenyi lankadatlan buzgalmának köszönhetni. A' választvány jegyzőkönyvében adá az utókornak át hazánk e' dicső fia iránt táplált érzelmeit, kinek mostani nagy tettei a' jövő nemzedékre mint annyi áldás fognak kiáradni. —

A' k. k. rendelet meghagyá, de a' dolog természete is azt hozá magával: hogy a' társulat minden bel 's kül viszonyira kiterjedő szabályok alkottassanak 's azok által olly műszerezéssel láttassék el annak egész gépezete, mellynek egységén, szabatos és öszszevágó pontosságán megtörjék mind azon akadály és bonyodalom, melly a' gyakorlati végrehajtáskor felmerülend.

E' tekintetből három szakaszra osztattak fel az alapok, mellyeken a' társulat műszerezésének nyugodnia kell:

I. Melly a' kül 's bel igazgatást általában tárgyazó szabályokat illeti;

II. Melly az egész munkálat technikai részének rendezését tárgyazza;

III. Mivel mindenki előtt tisztán áll: hogy illy óriási vállalat — minő még eddig földünk hátán alig hajtatott végre — roppant pénzerőt kiván meg, mellyet kivált jelen állapotunkban saját erszényünk meg nem birhatván, tetemes kölcsönt teszen szükségessé; — egy lényeges feladás volt a' választvány előtt — arra nézve olly hypothecalis 's viszszafizetési rendszert állitani fel, mellyre a' kivánt kölcsön megnyerését alaposan reményleni lehessen.

Mind a' három szakaszra nézve külön alválasztvány bizaték meg egy kimerető javaslat-kidolgozás végett. 'S

Eljárt tisztében mind a' három választvány.

Az Iső elkészité a' tervet, mellyben a) a' központi választvány feladásai 's egész hatásköre kiszabatnak. Át van szőve minden részletein a' társulat alakitásakor kimondott alapelv: az egység elve; mindenki átlátja, hogy e' nélkül az óriási feladás megoldhatatlan, az annyi részre ágazó, annyi egyes vidéki érdeket felmutató vállalat ereinek egy szüntelen 's minden lépéseinél az egység 's öszszevágó rendszer elvéből kiinduló központban kell öszszefolyni 's kiegyenlittetni, ha akarjuk, hogy a' complicált gépezet öszszene bomoljék 's tönkre ne jusson minden.

b) A' vidéki társulati osztályok köre 's teendőji, úgy a' központi választványhoz való viszonyai iratnak körül. Termező van engedve mozoghatásra a' hazafi buzgalom és saját érdekeik iránt való figyelem kimutatására. A' közp. válaszvány a' szabályzási rendszer-kivánta sorozat szerint — a' vidéki munkák rendit megszabja 's beszerzi a' szükséges pénzt a' kivitel 's végrehajtás, valamint az egység tekintetinél fogva a' közp. választvány által megállapitandó osztályzási elvek nyomán, a' kulcskészités 's a' szerinti költségvetés a' vidéki osztályok feladása. Övék nagyrészben a' pontosan teljesitett munka sikerének dicsősége 's gyümölcse. Vidéki osztályoknál is a' gyakorlati eljárásra választványok, jegyző, ügyvéd, pénztárnok, osztálymérnökök, munkásokra ügyelő biztosok javasoltatnak.

Ezen szabályok nemsokára sajtó alól kikerülvén szét fognak küldetni: hogy az érdeklettek részleteikben is megismérhessék. Át fogja mindenki látni: hogy legnagyobb részök változtatást nem fogadhat el, ha a' végrehajtás biztosságát veszélyeztetni nem akarjuk. —

A' IId. alválasztvány szinte erélyesen működött. Széttekinte a' tervek közt. Készen találá a' Tisza folyam térképeit felső Mármarostól le a' torkolatig Szalánkemennél mind két partjait környező ártérekkel 's hajózási rendezésének tervét Tisza-Ujlaktól le egészen a' Dunáig. Ezenkivül számos mellékfolyamét az illető árhatárokkal együtt. Mindezek felsőbb gondoskodásnál fogva már régóta nagy költséggel tétettek. — Kiemelé ez alválasztvány:

a) Melly folyamok 's vizek leendnek még a' Tiszavölgyön viztanilag felveendők? 's

b) Viztani törvények szerint hány vizszerkezetre oszlik fel a' Tiszavölgy. Vizszerkezetnek neveztetik pedig több kapcsolatban álló folyam 's vizeknek olly kölcsönös egymásra hatásuk 's öszszefüggésük, melly miatt egyik a' másik nélkül az illető szerkezet végpontjai közt sikeresen nem szabályoztatható. Illy vizszerkezet a' Tiszavölgyön **53** van. Ezek szerint de kevesebb számban szükség a' vidéki társulat-osztályoknak alakulni; mert vannak vizszerkezetek, mellyek több osztály működésére is tért nyitnak, 's ismét olylyanok, mellyekből több is egy vidéki osztály felügyelése alá rendezhető. Sőt több helyen az elsorolt esetek, mint lényegesen megkivánt kellékek állanak elő.

c) Benyujtá sorozatát a' még ez évben külön vidékeken megkezdhető 's ha kedveznek a' körülmények, bevégezhető vizi munkáknak, a' reájok szükséges költségek előleges fölvetésével. Veréczétől Ugocsában, le Zentáig Bácsban **14** ponton részint a' Tiszánál, részint mellékfolyamoknál terveztettek munkák **400** ezer pft. erejéig.

Mielőtt azonban e' fontos munka választványi tárgyalás alá került, a' vállalatot hirtelen egy érzékeny veszteség érte. A' férfiu, kinek hatályos befolyásával az tétetett, Vásárhelyi Pál az annyi remény 's bizalom közt megválasztott technikai igazgató, épen választványi ülés alatt reá rohant szélütés következtében örökre elhunyt. — Munkálkodásának ez ágában, tagadhatlan, fenakasztá e' váratlan esemény a' választványt 's a' vizszerkezet igényei szerint meg nem állapithatá: hány vidéki társulat-osztálynak 's különösen melly ponttól meddig terjedőleg alakittatása leend szükséges, mi a' vidéki társulatoknak ez elv nyománi keletkezésére lényegesen kivántatik. De gondoskodott a' választvány, hogy e' hézag minélelőbb kipótolva legyen. Van a' kir. épitészetigazgatóságnál egy jeles egyediség, kinek munkás befolyásával készité boldogult Vásárhelyi a' már készen levő terveket 's ki habár jelenleg egy más közlekedési vállalat előmunkálataihoz vala átengedve, de a' főherczeg-nádornak ez ügy iránt olly fényesen tanusitott k. hajlamánál fogva bizonyosak lehetünk: hogy nem sokára e' férfiu közbejövendésével ki fog ezen hézag is pótoltatni. Mivel azonban előre biztosan nem láthatni, mikor lehetnek mind ezen készületek olly szabatosan elrendezve, hogy a' január **20**iki alakitó gyülés által f. é. juniusra Debreczenbe tűzött nagygyülés elibe terjesztethessenek, ezen határozat olly formán módosittatott: hogy az emlitett gyülés ideje akkorra halasztatik, midőn minden a' Vásárhelyi véletlen halála által támadott akadály elháritva leend, miről az illetők értesittetni fognak. Juliuson tul — hihetőleg — haladni nem fog. — A' közp. választvány kérelmére megigérte a' nagy gróf, ki e' vállalat éltető szellemét képezi, hogy széttekintend a' hazai műértő egyediségek közt 's kit e' nagyszerű feladás megoldására minden tekintetben alkalmasnak vélend, a' társulati nagygyülésnek bemutatandja. Elhatároztatott egyébiránt, hogy a' szabályzási terv iránt általában, de különösen annak élénkebb figyelmet érdemlő pontjai iránt is, minő például a' kerecseni átvágás 'sat. valamelly külföldi műértő nevezetesség véleménye 's nézetei is kéressenek ki, — 's itt ujolag a' lelkes gróf hatályos befolyásával találkozik a' vállalat, ugyan is a' vizszabályozás tekintetiben európai hirü Palliocapa, kinek szelleme az annyi féktelen viztől szaggatott Lombardiát bájos édenné átvarázslani segité, meg lesz általa keresve 's hihetőleg a' hely szinén teendő szemlékre is megnyerve. Az ügy barátinak ez ujabb ösztönt nyujtand, a' kétkedő kishitüeket és szükkeblüeket pedig tán bizalomra vezérlendi. Nem hihetni azonban, hogy józan felfogásu ember szándékosan taszitsa el magától önjavát; ámde enged-

jük meg e' paradox esetet is, ott őrködik az **1836: 35. 1840: 10. 1844: 9.** t. czikkek hatalmas szózata, mellyre fektetve van az egész vállalat 's mellyben eddigelé sulyt 's garantiát találand a' társulat magasztos czéljainak létesitésére.

Egyébiránt megtétettek a' szükséges lépések, mellyeknél fogva: **1)** a' viztanilag még fel nem vett mellékfolyamok 's árhatáraik;

2) A' Tiszának hajózhatási czélból Tisza-Ujlakon felüli rendezésére vonatkozó felvétele 's tervei minélelőbb elkészittetni 's végrehajtási intézkedés alá terjesztetni fognak. —

A' IIId. alválasztványban a' pénzszerzési, kezelési 's viszszafizetési rendezést illetőleg, szakértő férfiak munkálkodtak. A' javaslat több részre oszlik. Első a' biztositékokat tárgyazza, mellyeket olly megnyugtatólag kell kimutatni: hogy még azon esetben is, ha a' kormány kegyelmesen igért 's bizton várható közbenjárásának tekintélye által nem lenne is elősegitve a' vállalat, bármelly hitelező háztól bizton lehessen egy a' nagyszerü munkára mulhatlanul szükséges több milliónyi kölcsönnek kedvező feltételek melletti megnyerését reményleni. Erre nézve több nézet forog fen. Mi kik hazánk tiszavölgyi rónájának termékenységét ismérjük, a' viztül mentendő területet, melly **2,659,369** holdat teszen, specialis hypotheka gyanánt több millióra nézve elegendő basisnak tarthatjuk, 's ha még ezt az ártérrel egy határban fekvő 's most vizmentes birtokaink lekötésével megerősitjük, vélhetnők: hogy ennyi biztositékkal, bármelly szigorú követelésü tőzsér, kivált ha még megmagyaráztatja magának fen emlitett törvényink sanctióit is, mellyek a' fizetni vonakodás minden bujósdi-ajtócskáit gondosan elzárják, 's ezenkivül azon fontos körülményre gondol, hogy ennyi érdeklett, kik polgári állásuknál olly hatályosan folyhatnak, a' törvényhozásba, még szigorúbb 's gyakorlati végrehajtáskor netalán felmerülő nehézségeket is teljesen elenyésztő törvény alkotására sikeresen munkálhatnak — meg fog elégedni; de hoszszasb tárgyalások után is azon meggyőződéshez jutott a' választvány, hogy hol bilateralis kötésekről van szó, ottan felállithatni ugyan némelly maximákat előleg, de a' feltételeket határzottan megszabni nem; mert a' megállapodás végső elemzésben csakugyan a' másik félnek is teljes megegyezésétől függ; egyébiránt pedig azt is komoly tekintetbe szükség venni, hogy a'hitelező részire azért is teljes biztosságot kell kimutatni, mert nem ő, hanem a' társulat szabályozván a' tiszavölgyi folyamokat 's az meritvén belőle hasznokat, czélra vezetőbb, sőt méltányosabb inkább nekie kimutatni a' legszorosabb garantiákat, mint azt kivánni a' hitelezőtől, hogy bármilly hypotheticus biztositékokkal is—millyennek sok tekintetben az ártért nevezhetni—megelégedjék; elhatározá tehát a' választvány,hogy a' hypothekára nézve az emlitett basisokon kivül a' hitelező által kivánandó „méltányos" és „igazságos feltételek elfogadására is hajlandó lesz, önként értetvén, hogy annak, ki a' költségek reá eső arányos részét mindjárt fizetheti, hypothekát lekötni nem kell.

Itt megállapodott 's reményit ismét gr. Széchenyi István hazafi tiszta keblébe tevé le. A' lelkes gróf magára vállalá az annyi fáradalomba kerülő tisztet. Értekezendik a' tőzsér-házakkal, tisztába hozandja velök a' kölcsön minden feltételeit, 's használva a' kormány magas befolyását, mirenézve a' tervek és szabályok általa elő fognak terjesztetni, ez ügyet olly vágásba helyzendi, melly az érdekletteket bizonyosan meg fogja nyugtatni. Az eredvény a' debreczeni nagygyülés elibe fog terjesztetni, hová a' vidékek képviselőji az illetők törvényes meghatalmazásával lesznek küldendők, hogy a' megállapodás esetére a' kölcsönszerződés teljesen megérleltethessék. Előleges nézetek szerint a'kölcsön több részlegre fog osztatni, mellyek azon rend szerint fognak felvétetni, mint azt a' munka rendje kivánandja; felhasználtatása pedig ollyformán czéloztatik, hogy a' kik birtokaik érdekében teendő munkák költségeit mindjárt készpénzben fizetni nem kivánnák, azokkal hoszszabb időre adósok maradhassanak 's kamatot fizetve, azt apró részlegekben letörleszthessék; lefizetve azonban a' költség arányos részét, ezen adósságtól bármikor is szabadulhassanak. Mi a' kölcsön egyéb viszonyait 's a' viszszafizetési rend részleteit illeti, azok utóbb a' tőzsérekkeli értekezés 's egyezkedés eredvényéhez képest fognak megállapittatni 's annak idejében a' társulattal közöltetni.

Ezen tárgyalások fonalán elhatároztatott még: hogy

a) A' felemelt sóári alapból 's kir. kincstárból jövő segély állandóul a' közp. választvány rendelkezése alatt hagyatván, az egész tiszavölgyi rendezés általányos czéljaira és szükségeire fordittassék.

b) Hogy erőteljes t a r t a l é k-p é n z t á r részint e' czélra befizetendő mérsékelt kamatjárulékból, részint az a) pontbeli pénzeknek évenkint megtakaritandó's gyümölcsöztetés által növelendő bizonyos részéből alakittassék 's a' szabályzási munka folyama alatt, a' kamatfizetések elmaradásinak esetében, időközleg azok pótolására 's ez által a' társulat hitele fentartására, utóbb pedig a' vizi munkálatok megőrzési 's fentartási költségeinek alapjára fordittassék 's ez által az érdeklettek örökös terheltetése lehetőleg ovassék meg.

c) Szükségesnek itélte a' választvány minden körülménynek felgondolása mellett a'vállalat könnyebbitése érdekében kimondani, hogy a' felveendő kölcsöntül csupán annak kamatjai fizettessenek 's a' törlesztési részlegek apasztása csak azután kezdessék meg. Okul használtatott erre: hogy az érdeklettek mindjárt eleinte minél kevesebb terheltetést érezzenek, később midőn a' szabályozás hasznait tettleg élvezik, a' törlesztési részlegeket megszaporodott 's biztositott földjeik jövedelme baj 's erőtetés nélkül fedezheti.

Készen áll a' terv is, mikint kelljen mind a' központi mind a' vidéki pénztárakat kezelni, de azt majdan a' felveendő kölcsön feltételeihez kellvén szabatosan illeszteni, részleteiben majdan akkor,ha az már teljesen rendezve lesz, fog előterjeszteni. Alapelve a' legszigorúbb pontosság 's ellenőrködés.

Egy kényes kérdés állott még a' közp. választvány előtt. Szándék vala még most elkerülni annak eldöntését;de az őszinteség, mellyel az ügynek tartozott, igénylé, hogy azon már ez alkalommal tulessék. Kétségtelen az, hogy a' Tiszavölgy általányos szabályoztatásából felmerülő haszon kétféle:

1. K ö z v e t l e n, melly minden érdekletre az által hárul, hogy eddig nem használt földdel szaporodik birtoka, sőt viz által veszélyeztetett térei is teljesen biztosittatván, értéke 's jövedelme növekedni fog.

2. K ö z v e t e t t. Ha Tiszavölgy minden vizei egykor rendezve és szabályozva leendnek, uj élet derülend egére. Gőzösök hasitandják a' most iszapos bizonytalan medrü folyókat, élénk forgalom 's kereskedés kincseket fog nyujtani; a' posvány-rónákon virágzó telepek állandanak, növekszik a' népesség, a' mocsárok mirigyes gőze nem mozditja elő a'halálozást,az iszapos legelők megszüntével a'hazának egyik legnevezetesb iparága, a' marhatartás, nem tétetik olly gyakran tönkre pusztító mirigyek által; növekedni fog ez által a' kies föld becse's értéke, szóval kiárad mindenre 's fokonkint növekedni fog az általányos jóllét, melly felemeli Tiszavölgy népének szellemi 's anyagi erejét. És e' varázslat nem annak következése, hogy a' tiszadobi, vagy szamostúri- 's bodrog- laborczi társulat bevégezte maga költségin teendőit, hanem fogása azon óriás műnek, mellyet az egész tiszavölgyi társulat Atól Zig bevégzett 's pedig olly árnyéklatokban: hogy midőn egyik vidék **50** ezret költött el, helyzet 's körülmények ugyanannyi eredvényekért más vidéken százezreket kivántak meg. És e' tekintetek a' közp. választvány figyelmét, melly minden javaslatiban a' fenálló törvények rendeletét vezérfonal gyanánt tartá kezeiben — az **1840: 10.** t. cz. **7.** §a vonák, mellynek nyomán kimondá, hogy ha majd az egész tiszavölgyi rendezés óriási munkája teljesitve leend, — a' költségviteli kulcs a' rendezés által kifejtett jótékony hatáshoz képest rectificáltatván,e'tekintetben az egykori kiegyenlités fönhagyassék. E' részben azonban majd a' törvényhozásnak közhazai szempontokból kiinduló gondoskodása fogja megszabni a' gyakorlati irányt, melly igazsághoz 's méltányossághoz vezessen.

Nem lehet végzetül meg nem emlitni: hogy Nádor ő cs. k. főherczegsége mint torontáli közbirtokos a' társulati szerződést magas neve aláirtával szerencsésitvén, e' vállalathozi bizalmát tettleg is kitüntette, melly örvendetes körülmény buzditó ösztönül szolgálhat a' társulathozi csatlakozásra 's czéljainak teljes tehetségükkeli előmozditására mind azoknak, kikre e' munka szerencsés bevégeztetéséből bizonyos siker és jóllét várakozik. Itt az idő tehát tiszavölgyi hazafiak! ha menekülni kivánunk az áradási viszontagságok annyiszor érzett keserveitől: hogy egyesüljünk munkára 's kitartásra minéltöbben, egyesült erő 's elszánt akarat mit vihetnek véghez, mutatják korunk nagy népeinek történetei. Egy pár hónap lefoly hirtelen 's előttünk álland az elhatárzó gyülés,melly után tüstint ásóval 's kapával kell foglalkoznunk; addig tehát minden vidéken alakulni kell a' társulatoknak, ha őszinte bennünk a' szándék megoldani azon nagyszerü feladást, melly midőn mindnyájunk jóllétét egyenkint növelni fogja, a' közhaza nagyságát, erejét 's dicsőségét is — mellyet minden jó polgár munkálni köteles — magasabb fokra emelendi. — (B e k ü l d e t e t t)

Biharmegye martius 30án tartatott közgyülésének nevezetesb tárgyait következőkben soroljuk el: **1)** A' gyülést főispánhelyettes nyitá meg; kit terembe érkeztekor hívei megéljeneztek. Megnyitó beszéd után, mellyből megérthetők, hogy főispáni helyettesünk kormánya ideje alatt ez már a' második 's jól számitva harmadik kir. biztos, ki Bihar belbékéjének helyreállitása végett kiküldetett. Olvastatott azon k. k. leirat, mellyben roszszaltatik, hogy a' megyei tanácskozások, tisztviselői 's a' megye beligazgatásába vágó eljárások a'szenvedély-okozta pártküzdelmek miatt nem azon rendben folynak, mellyet a' közigazság és hazai törvényink kivánnak; melly rendetlenség megszüntetése 's az érdekek egyensúlyoztatása végett m. Andrássy József esztergami főispánhelytartó neveztetik kir. biztosul. Midőn a' rendek e' leirat tartalmát hallák, bizonyos része a' gyülésnek — hű kivánván maradni a' tisztelgő 's ezzel rokon ősi szokáshoz ü d v ö z l ő számos tagu küldöttséggel akart megjelenni ő mlságánál, mit a' — szavai 's tetteiben komoly és szilárd ellenzék, bizván ügye igazságában, nem akadályoztatott. A' küldöttség tehát egy egyházi férfiu vezérlete alatt küldetésére ment, B. J. pedig jeles előadásu 's velős tartalmu beszédében a' megyéhez küldött k. leiratot ovással inditványozá elfogadhatónak, mert az, mennyiben a' bonyolult ügyek megvizsgálására biztost nevez ki, jó ugyan 's tisztelettel fogadandó; de mennyiben törvénybe ütköző, mivel a' megye rendeit előleges kihallgattatás nélkül kir. biztos vizsgálata alá rendeli, csak ovással veendhető 's a' rendek ezt cselekedvén épen nem vádoltathatnak tiszteletlenség- vagy méltánytalanságról, mert inditványozó tb. tud törvényeket ('s illyeket idézett is) mellyek erejénél fogva a' leirat mellőztethető. Ez inditvány több pártoló és nem pártoló közbeszólónak előterjesztése után el is fogadtatott bizonyos egyházi férfiunak azon módositásával, hogy az ovás által a' kir. roszszalás csak azokat érje, kik a' biztosi vizsgálat után bűnöseknek fognak találtatni.

2) Mult tisztujitás alkalmakor főispánhelyettes ő mlga több t.birót nevezett ki, kiknek nevezetes része még eddig sem eskettetett föl; kijelenté tehát ő mlga, hogy ezen kinevezett t.birák közül azok, kik jelen vannak, ez alkalommal fel fognak eskettetni.Ezen kijelentés—daczául a'természet derült arczulatának,zivatart idézett elő. Miért? elmondjuk: megyei autonomiánk szerkezetében mintegy alapkő: azon szokásos és törvényes gyakorlat, hogy a' közgyülés határozati csupán akkor hitelesek 's végrehajtatásukat az illetők csupán akkor sürgethetik jogszerűleg, ha azon határozatokrul szóló jegyzőkönyv ugyanazon közgyülés által ünnepélyesen hitelesitve van; míg azonban e' criterium hijánya fenforog, addig a' határozat érvényében fenmarad ugyan, mint abstract dolog, de végrehajtása megakadályoztatható; mert köztudomásu, hogy mi emberek gyarlók és siklékony lények vagyunk, e' mellett feledékenyek is; 's ha hozzá veszszük, hogy ugyanazon szó különböző szórendezetben különböző értelmet adhat: igen világos, hogy a' határozat fogalmát feltevő jegyző könnyen eshetik csupa véletlenségből is olly hibába, mi később — az azonnali hitelesités mulasztásával egész közönséget compromittálhat. Ezen igen méltányos nézetből indult ki az ellenzék akkor, midőn vitatá, hogy a' mult tisztujitáskor kinevezett t.birák most fel nem eskethetők, mert a' kineveztetésükről szóló jegyzőkönyvi határozat mindeddig hitelesitve nincs; igy tehát — mint még bevégezetlen tény, nem a' közgyülés, hanem a' biztos eljárásának lett tárgya. Az ellenzék több okot is hozott fel e' nézet alapossága gyámolitására, de mellyekre a' helyettesi párt elégségesnek tartá — nyomosabb és törvényes okok hijányában egyedül azt kiabálni viszsza: hisz a' t.birákat kinevezhetési jog mindig a' főispánokat 's ezek helyetteseit illette 's illeti, ennélfogva a' kinevezési határozat hitelesitése nélkül is az administrator azokat föleskettetheti, mikor neki tetszik. Ugy é remek következtetés 's az alkotványos életnek igen hű képe ez? oh igen! hátha még némelly jegyző uraknak a' magyar nyelvben tett gyönyörű baklövéseit hallátok! akkor a' hajdankori Haymon kastély hű várnagyával igy kelle felkiáltanotok: Vajjon álom é — némelly jegyzők grammatikai nyelvismérete?

3) A' másnap folytatólag tartott ülésben többek közt olvastatott azon rendelvény, mellyben a'.megyének tudtul adatik, hogy az országos közlekedések eszközlése végett a' nm. helytarttó-tanácsnál egy uj hivatalosztály rendszeriittetett, mellyben az elnökség nm. czimmel Széchenyi István grófra ruháztatott. E' rendeletet a' rendek közörömmel fogadák mint polgárai az országnak, de mint törvényhatóság 's igy — mint őrei az alkotványos szabadságnak az országgyülésre sérelmül kivánák feljegyezni; mert ugymondának: ők Széchenyi I. gr. személyét becsülik, országos érdemei előtt megtörik minden pártérdek, meg a' végrehajtás mirigye, ők tudják: hogy ott, hol cselekedni, még pedig erélyesen 's nagy kiterjedésben kell cselekedni, soha buzgóbb embert a' térre nem állithatni, mint épen gr. Széchenyit; de nem kell feledni, hogy a' nm. Helytartó-tanács az országnak törvény által felállitott 's rendszeritett kormányszéke, mellyet országgyülés, azaz a' király és a' haza rendeinek megegyezése nélkül valamint fogyasztani nem, ugy szaporitani sem lehet; mivel tehát ezen rendelet a' törvényhozás jogán ejte sebet, világos, hogy az által kell is orvosoltatnia. Ezen nézet határozattá is lett; azonban a' rendeknek a' feletti öröme is tolmácsoltatni fog a' jegyzőkönyvben, hogy a' kinevezés épen gr. Széchenyi Istvánt érte, mint ki az egész haza bizodalmát a' cselekvési téren birja.

4) A' nm. Helytartó-tanács egy intézvénye olvastatott, mellyben Biharmegye volt követeinek **B. és K. később**

D. azon tette roszszaltatik, miszerint hivatalos leveleiket nem az őket megválasztott's utasitással ellátott megyei közönségnek, hanem az alispánnak czímezék. A' vitán, mit ezen intézvény támaszta, valóban csudálkoztunk, 's végre azon fájdalmas tudat kapott meg bennünket, hogy a' mostan élő Bihar vármegye — csupa pártszeszélyből, vagy bizonyos kilátások reményében — képes eredeti szabadsága legszentebb palladiumától is ridegen megválni, sőt indolentiájában annyira megy, hogy kényszeritéstől sem retteg, mi által másokat is szívtelen erőszakkal kivetkeztessen abból. Mit ért ezek előtt B. Ö.nek olly jeles előadása, melly az önálló legtulzóbb conservativ polgárt is meggyőzheté a' dolog állásáról? Semmit! mert vannak emberek, kik mert valamivel nem bírnak, a' 0 = semmihez ragaszkodnak, mert szerintök: ha ehez csak egy 1es tétetik is, már 10et számít. Az érdemes szónok tárgyavatottan taglalá azon állást, mellyben egy magyar megye követe szokott lenni, taglalá továbbá azon hűséget, melly a' követet küldőihez köti, 's mintegy követeli, hogy illy körülmények közt levelét annak czímezze, kihez bizalma van, hozzá értve, hogy ezen valaki a' megye közönségének igazgató testületében foglaltassék. A' követet csak ollyan eljárás miatt foghatni kérdés alá, melly hűtlenségi bélyeget visel 'stb. T. Ö. tb. pedig ezen előadás némelly pontjainak inkábbi kiemelésére a' követválasztási szabadságot hozá fel, melly legszebb 's legszabadabb joga a' nemességnek, ezeket minden kormányi candidatio nélkül választja, utasítja, tehát rendelkezhetik is rólok. A' Helytartó-tanács pedig ezen intézvényében a' megyei szabadság legszebb jogába látszik vágni, midőn a' követeket levelezési eljárásukért rója meg. Tisztválasztásinkat nagy részben a' kormány intézvén, csak az hijányzik még, hogy követeinket is az nevezze, 'stb. Erre egy egy házi férfiu nagy, következetességgel elmondá: mikép igen is a' követválasztás a' megyének l e g s z e b b joga, azért hálát akar szavaztatni a' Helyt.-tanácsnak, hogy ebbe avatkozik. És kivánata elfogadtatott.

5) Tisztviselőink erélyes eljárását bizonyitó adatképen a' kormányi intézvények felolvastatása után megemlittetett a' kir. táblától már két hónap előtt megérkezett bünvádi itélet gyilkossági merényben, de melly mindeddig foganatosítva nincs; 's miért nincs? azért, mert az első alispánnak más dolga van, a' tiszti ügyész pedig az elitéltek védője volt 's igy nem fogathatá be őket. Ezzel meg kellett elégednünk! — Olvastatott azon udvari rendelvény is, mellyben a' rendek tudósittatnak, hogy gr. Haller Ferencz fölmentetett a' báni hivataltól 's helyetteseül Haulik György zágrábi püspök neveztetett ki. Erre az ellenzék felirást inditványzott, mellyben gr. Haller fölmentetésén fájdalmokat 's a' püspök helyettesittetésén sérelmüket nyilváníttsák; de ezen inditványnak csak egy része mehete határozatba, mert gyülésünkön az egyházi szereplés nagyban kezdetett meg, t. i. felirunk, fájdalmunkat jelentjük ki gr. Haller fölmentetésén 's megkérjük ő felségét, hogy a' mellék-tartományok számára minélelőbb bánt méltóztassék kinevezni.

6) Olvastuk Pestmegye levelét, mellyben megyénket is meghija azon tervező tanácskozásbani részesülésre, mellyet nádorunk ő fens. 50 éves nádori hivatala megünneplésére a' nemzet rendezni szándékozik. Fens. nádorunk ugyanez ünnep mellőztetését akarja egy köriratban, mivel ugymond a' hazában inség van; azonban a' nemzet hálája ezen magas hivatalnoka iránt olly őszinte's határtalan, hogy ezt tőle inség közepett sem tagadhatja meg, de mivel ez eset még nem is következett be, azért ezen előtanácskozásokra közülünk is két képviselő fog megjelenni. Bezzeg hallottunk e' tárgyvitatásnál gyanusitó leczkéket, némelly csupasz ajku urak P.megye szakálosit ugyancsak exorcizálták, mert meszsze voltak. Ezen urak csak távollevőkrül tudnak handabandázni, de a' jelenlevőket, mivel igen könnyen megsemmisíthető egész sophismájok — kerülik.

Került még elé egy tárgy. Orvosi és mérnöki oklevelek hirdettettek ki köztudomás végett, 's ezuttal ujra meggyőződénk, hogy a'm a g y a r tud. egyetem censurált mérnökeit és orvosait'még folyvást — latin nyelven szerkesztett oklevelekkel látja el. Ez ellen tehát a' nm.Helytartó-tanácshoz felirás határoztatott. — A' hús ára 1 v.krajczárral csökkentetett. Folyó hó 27ére pedig k.gyülés határoztatott. H á r m a n.

Sárosbul. Hoszszabb idő folyt azóta le, hogy tisztelt olvasóit e' lapoknak e' megye állásáról utószor tudósitottam. Gyülésink eddigi modorát, — hol t. i. a' maradás már rég kitüzött tespedő zászlójához folyton ragaszkodik — hol, közhazánkat tárgyazó legérdekesb felszólitások pártoltatásra alig találnak, ellenben az ezekkel ellenkező intézkedések hűn felkaroltatnak, — hol, kivált legujabb időkben, a' magán-ügyek tárgyalása is vészes pártszinezetet hord homlokán 'stb. — leirni 's az olvasó közönséggel tudatni, közlőre lelkesitő, olvasóra érdekes nem lehet. Most azonban, midőn a' legujabb conjuncturák nyomán pártdúlta megyénk vagy kedvezőbb, vagy tán még eddiginél is nyomasztóbb jövendő küszöbén áll, legyen szabad egy pár szót szólanom. —

Megyénk közel másfél év óta szakadatlan pártoskodások tanyája. Kezdetét vette ez még mult országgyülés folyama alatt két egyed által, kik most is főhősei a' viszálkodásoknak. Ők t. i. népszerű másodalispánunkat, ki derék tulajdonsági miatt, hivataloskodása ideje alatt megyénk rokonszenvét és szeretetét bírta 's nagy többségnél most is bírja, megdönteni kivánják egyedül azért, hogy övék legyen ismét az alkormányzói hatalom, mellynek egykori időszakára ők olly édes-mosolyogva, de mi olly végetlenül meghatva emlékezünk viszsza. — Ezen pár versenytárs szövetkezvén egymással e' megyébeni viszszaléptük óta, egy nem szavazó 's csak alattomban izgató invisibilis főnök csavaritó tanácsaival gyámolittatva, mindenféle uton módon, sőt, kivált az ismeretes hivatal-osztogató, — kinek, az illetők nem kis koppasztása mellett, már párszor sikerült a' győzelem — alaptalan rágalmak 's alávaló piszkolódások által, ez uttal is igyekszenek részükre erőszakolni a' bizalmat és népszerűséget. Nincs mód, mellyet el nem követtek, nincs ármány, mellyet nem használtak pártjok gyarapitására, 's a' hiszékenyek elámitására. Most esett értésünkre, hogy a' n. s. szegényebb sorsú nemességet, mámoros állapotuk legnagyobb fokán a' párt kijelöltje maga esketé meg az el nem pártolásra. Az eddigi másodalispán lealacsonyitására ollyanokat koholnak, mellyek iránt ő isten és világ előtt tisztán áll — papok előtt a' protestantismust, conservativek előtt a' szabadelvüséget 'stb. pengetvén, 's mindenfélét ijesztőleg jósolgatván, ha az ellenpártnak sikerül győzedelmeskedni. Illy fonák lépések ellen mi természetesebb mint az, hogy más részről is tétessenek csábitásgátló illedelmes ellenlépések. Illy körülmények közt talált bennünket legközelebb mult közgyülésünk, melly martius 30án vette kezdetét főispáni elnöklet alatt.

A' tisztelt főispán ur, gyülés másod napján, a' tisztujitás határnapját april 28ára tüzvén, csakhamar az ezt megelőző intézkedések tárgyalása került napirendre. És minthogy a' S.féle pártnak korán juta tudomására a' tisztujitás kitüzése, mert a' pártokon felüli állás igen ritka madár, — ezen S.féle párt, eddig Sárosmegye tanácsteremében ismeretlen tót kortesekkel jelent meg felforgatni a' megyének ama régi határozatát, melly szerint ősi szokás következtében, tisztujitásunkon részt venni kérettek. És győzött a' sok kortes 130 szavazattal 106 ellenében!!! Meg kell itt érintenem, mikép minket nem az önérdek alacsony nézete, — mert hiszen, ki ön erejében nem bízik, az hasztalan keres költámaszt — de illedelem vezérlett az ősi szokás pártolására. — Ezután a' szavazók lajstroma állapíttatott meg, miről furcsábbaknál furcsábbakat hozhatnék elő, ha némelly egyedek magokviseletéről 's különös türelmükről, melly szerint a' többségnek hódolni nem akarván, daczosan ott hagyák a' tanácsteremet — 's némellyeknek ismét kétszinűségökről akarnék szólani. — Ezek megtörténte után felvettük a' testvér megyék levelezésit, mellyeket vagy tudomásul vettünk, vagy az országgyülési tárgyakkal foglalkozandó választványhoz utasítottunk. Végtére pedig a' magán-ügyek iránt intézkedtünk. — Ennyi a' közgyülésről, mi egyéb ujdonságinkat illeti, emlitésre méltó, hogy ezen gyülés folyama alatt az eperjes-sárosi olvasókör tartotta közgyülését, melly alkalommal, többek közt a' „Nemzeti ujság" minthogy hazánk egyik legjelesb fia D. F. ellen alaptalanul 's rágalmazólag fellépni merészlett, olvasó körünkből kiküszöböltetni rendeltetett. —

Tolnamegye közgyülésének (folytatása). Ezen közösen czélszerűnek ismert alispáni jelentés után M. J. a' nemzeti nyelv-terjesztésre nézve is szerette volna azt kiterjeszteni, miután szóló tudja, hogy némelly helyeken a' magyar nyelv elhanyagoltatásával más idegen nyelvek ápoltatnak a' nép iskolájiban; B. I. táblabiró pedig a' fenebb előadott alispáni jelentésből értette, miként több adózó adóját annyira lerótta, hogy nemcsak nem tartoznak, hanem inkább fölösleg-fizetéseket is tettek, szeretné: miként illy fölöslegek inkább a' takarékpénztárba tétessenek kellő gyümölcsözés végett; ezen eszme egy takarékpénztár-felállitás felőli tervre nyujtott alkalmat, végre főispán ő méltósága az utépités felől adván elő nézeteit, ezekből indulva a' fenebbieket is öszszevéve következő megyei végzés hozatott: a' mint az alispáni jelentésből a' közigazgatási állapotoknak általjában jó rendbeni menetele felől a' KK. és RR. örömmel értesültek, úgy bizton reménylik, hogy az abban feltalálható csekélyebb fogyatkozások, a' mind inkább fejledező javitási eszmék 's ujabb rendszerek tettleges életbe léptetésökkel pótoltatva, a' megyei életet olly lábra állitandja, millyet minden közönség érdeke hazáját úgy mint önmagát illető ügyei rendes folyamára nézve méltán igényel; hogy pedig a' megyében még feltaláltatható fogyatkozások kiegészíttethessenek, vagy szükség esetében uj intézkedések létesittethessenek, ezen eddig szokásban nem volt évenkénti jelentések közösen elismért üdvös létüknél fogva állandó időre rendszeresittetvén, az év első gyülése alatt tárgyaltatni rendeltettek, megyebeli minden hivataloskodónak az e' tekintetben szükséges adatokat magában foglaló tábl. jegyzékü eddig a' közgyülésre terjesztett jelentéseknek ezután az alispáni hivatalhoz idején leendő beküldése meghagyatván; jelentő alispán ur pedig a' nemzetiség előmozditása tekintetéből tapasztalt szükséghez képest utasittatván, hogy ügyeljen, miszerint a' magyar nyelv első zsengéje ott is tétessék le, hol csupán német ajku lakosok vannak, mennyire pedig állitólag találtatnának helységek, mellyekben az eddig tanitott egyedüli magyar nyelv mellett, még mások is behozattak, ezeket a' dologról magának kellő tudomást és adatokat szerezve 's illetőleg intézkedve jövő évi jelentésében különösen megüsse. Többnyire ezen jelenleg csupán hivatali buzgóság-szülte alispáni előterjesztésből a' megye népének gyarapodását örömmel látván 's azt is megértvén, hogy több község nemcsak folyó adóját rótta le, hanem azzal már előre is van, nehogy illyképen befizetett pénzeik rövid időig is gyümölcsözés nélkül maradjanak, adózói jobblétet eszközleni törekvő ígyekezetéhez képest főispán ur ő mlga előadására itt helyben egy takarékpénztárnak, millyek az ország több részeiben üdvös eredvénnyel már diszlenek, minélelőbbi felállittatását szükségesnek találta, errenézve ő méltóságának az illetőkkeli értekezése után megállapitandó nézeteit egész alázattal kikérvén, ugyan ő méltóságának a' főispán urnak utépitésre nézve ez alkalommali előadásából meggyőződve a' KK. és RR. hogy részint az anyagok távolléte, részint pedig a' kijelelt utvonalok létesitéséhez 's a' már készek kiigazittatásához szükséges tömérdek napszám nélkülözhetlen kiállitásából eredő közmunkai erő hijánya miatt a' Földvárról Bátaszéknek vezető posta-főutvonal épitése mintegy lehetlenné válik, mellyet pedig nemcsak köz, de a' megye önadózói érdekeinek tekintetéből is minélelőbb felállitani szükséges, ő mlgának köztetszéssel fogadott javaslatához képest az utak épittetésére ügyelő választvány kiküldetett, hogy az esztergommegyei hegyekből a' Duna partjára kitöretett kövek megszerzése 's legjutányosabban mikép lehető lehordatása módjáról minden a' dologhoz tartozó tekintet figyelembe vétele mellett jövő közgyülésre véleményt adjon. — Itt épen helyén találom érinteni, miként m. főispán ur a' takarékpénztár felállitás felőli nézeteit april. 3kán délutáni 4 órakor csakugyan közlötte, melly alkalommal fél óra alatt mintegy 250d.100 pftos részvény kelt el 's egyuttal a' jelenlevőkbül ideiglenes választvány alakittatott. — Hontnak egy párttöredék által a' gyülekezetben történt rakonczátlankodása érdemében ő felségéhöz terjesztett és velünk közlött felirása tudomásul vétetett. Pestm.nek azon levele, mellyben ő cs. kir: főhge országunk szeretve tisztelt nádora 50 éves ünnepének mikénti megtartása felett tanácskozás, és a' tisztelgési szabályok kidolgozása végett követek felküldésére szólitja fel a' megyét, midőn felolvastatott, előterjesztetvén főisp. nádor ő cs. k. főhgségének e' megyéhez intézett kegy. leiratát, mellyben a' Rendeket felszólitja: hogy hivataloskodása félszázados ünnepének mikénti megtartása iránt ns Pestmegye által javasolt módtul azon oknál fogja álljanak el, mivel a' mult évi szűk termés által okozott csapás és ez évi rendkivüli vizáradás okozta szükség nem kis aggodalomba ejtette mindazokat, kik a' nép sorsáról gondoskodni hivatalosak „ő cs. kir. főhgségének ezen a' RR. iránti szíves vonzalmát közjó-előmozditásbani folytonos közremunkálását tanusitó kegy. kijelentése a' KK. és RR. részéről hálás köszönettel fogadtatván, elhatározták, hogy mi Pestmegyében az ünnepély megtartás módjának kidolgozása végett követeket nem küldünk; mélyen tisztelve azonban 's hálásan méltányolva azon roppant érdemeket, mellyeket ő cs. kir. főhgsége hazánk boldogitására 's nemzetiségünk kifejlesztésére hoszszas hivataloskodása alatt szerzett, e' részbeni magas és kitünő érdemei tettleges méltánylása tanusitásaul rendezendő olly öröm-ünnepélyhez, melly a' nemzet méltóságával megegyező, teljes készséggel járulnunk, mihezképest ns Pestmegye hivatalosan felszólittatni rendeltetett: hogy e' részben netalán készen levő tervét a' megyével olly végre közleni ne terheltessék, miszerint azt tanácskozása tárgyaul véve a' szükséges megállapodás iránta részérül is jó idejében megtörténhessék." —

Mart. 31én első alispán Augusz Antal ur jelenté, hogy a' grabóczi, alsó nánai, és szálkai g. n. e. vallásu lelkészek a' lelki gondviselésük alattlevő hivekről készitett anyakönyveket görög nyelven készitve adták legyen hozzá be, mi miatt az illető püspök a' törvény teljesitésére felszólittatni rendeltetett, ellenkező esetben a' megye ön feladásának fogván ismerni az olly intézkedésekről gondoskodást, mellyek ereje mellett a' törvény rendeletének elég leend téve. — Zalamegyének a' részek viszszakapcsoltatása, a' turopolyai nemesség sérelme, Hontmegyében az ellenfél jogainak orvoslást nem szerző, és a' bihari viszálkodások érdemében köröztetett levele, úgyszinte Pozsony, Zágráb, Varasd megyének a' horvát ügyekben szétküldött levele eléggé ismé-

retes vitákra nyujtott alkalmat, valamint a' pest-és pozsony-megyei küldöttségeknek a' királyi trón elíbe nem bocsáttatását tárgyazó kérdésben is: Tolnamegye az elősorolt megyékkel egyet nem értvén, sérelmet nem lát, mi a' tisztelt megyéknek hivatalosan tudtul adatni rendeltetett.— Nevezetesb tárgyak még Szabolcsmegyének országgyülést sürgető levele, melly szinte nem talált viszhangra, bizunk fejedelmünk törvény- és igazságszeretetében's nyugodtan várjuk a' törvényes időnek bekövetkezését. — Zalamegyének az ágostai vallásuak tanintézeteinél eddig létezett bármi czélu és irányu társulatnak eltörlését szabó kormányi rendelet miatt—annak megsemmisitése előmozdittatására serkentő körlevele is megbukott,TolnamegyeZala nézeteitől eltérőleg nemcsak sérelmet nem lát(?)hanem inkább ő fségének az ifjuság valódi javára irányzott atyai gondoskodásáról voltaképen meggyőződve üdvös ovakodásaért alázatos felirásban köszönetét jelentetni rendelte 's ezen határozata felől ns Zala megyét is fogja tudósitani. Ezek valának gyülésünk érdekesb tárgyai, jövő évnegyedes közgyülésünk augusztus **31**ik napjára tüzetett 's az aratási résznek meghatározása az e' végett tartandó kisgyülésre ruháztatott által. —April. **19**kére fényes készületek történtek ,els. királyunk születése napjának megünneplésére. Rendes levelező.

Erdélyi ügyek. Küküllő megyének april hó **7**kén tartott évnegyedes első közgyülését a' főispán jeles beszéddel nyitá meg, mellyben a' megyének lefolyt évbeni állását avatott tárgyismérettel rajzolá. E' beszédből értheték a' rendek: mikép megyéjök is a' haladási téren áll ugy szellemi mint anyagi oldalról.Elsőt illetőleg több egyesületjök van már, melly részint eszmecsere, részint olvasás és társalgás, részint végre nevelés által segíti a' megye közönségét ama szép czél felé, mi minden halandónak a' polgárisodási pályán hivatása. A' másodikra nézve főispán ő mlga elsorolá azon ipar 's kereskedési fordulatokat, nemkülönben a' népszorgalmat, az utvonalok készittetését 'stb., mellyek tényezőji szoktak lenni egy szerencsés kifejlésnek. E' beszéd után olvastatott a' főkormányszék azon rendelete, mellyben a' falubirósságérti napszámokrul szóló megyei határozatok az e' tárgyról már kelt kormányszéki rendeletek megtartására utasíttatnak. E' leirat véleményzés végett ki volt a' bizottságnak adva, mellynek ez alkalommal benyujtott véleményével rokonértelmüleg végzésbe ment, hogy azon helységekben, hol a' közlakosok száma kevesebb a' falubiró évi szolgálatánál, a' földesur lehető kárpótlására csatolják a' jegyzőséget a' falubirósághoz 's napszámok tétele alól csak a' szoros értelemben vett cselédek legyenek fölmentve. A' megye megürült mérnöki állomására a' főkormányszék máj. **15**ére csődöt hirdete, mikorra a' beadott folyamodványok fölterjesztését is rendeli. A' rendek ezt elfogadják, valamint fontolóra vevén azt is, hogy mérnök nem léte miatt az utcsinálás és szükséges hidak épitése több idő óta félbenszakadt, eddigi folyamodó Tompa János épitészeti gyakornokot ideiglen kineveztetni kérik. A' rendek méltányos örömmel fogadták azon rendeletet, miszerint a' tartományi pénztárból hidak épittetésére az eddigi öszvegen kivül **5574** frt **56⅛** kr pp. van ajánlva. Ezuttal határozatba ment az is: hogy a' szükséges hidak épittetésére csőd hirdettessék. Kraszna megyének a' kóbor czigányokat tárgyazó levele viszhangra talált azon módositással, hogy vagyonaik elkoboztatása nélkül fognak illető törvényhatóságaikhoz utasíttatni. Az utcsináláshoz szükséges kő-beszerzésre a' fő utibiztos hatalmaztatott fel, hogy addig is, míg a' készitendő utak közelében kőbányát találnak, napszámok elengedésével alku mellett a'helységek által vágasson követ;egyszersmind a' garasos tárból **40** p.frt jutalmat rendeltek annak, ki a' közel hegyekben kőbányát fedezend föl. A' népnevelés 's elemi iskolák iránti véleményzésre már régóta kinevezett bizottság jelen gyülésre beadott munkálata hijányosnak találtatván, viszszaadatott. Ellenben B. L. inditványára jelen helyzetünkben annyira szükséges és üdvös kisdedovás terjesztése eszközléseül minden járásban a' szolgabirák mellé négy-négy egyed neveztetett olly utasitással, miszerint eljárván helységenként a' birtokosakat, szólitsák fel az ügypártolásra, 's abból eredő haszon fejtegetése mellett ügyekezzenek a' közlakosokban is részvétet 's lehető segélyzést eszközleni; melly eljárásukróli jelentésöket a' szükséges intézkedések végett adják át a' népnevelési bizottságnak. Erdély megyéji a' népnevelési ügyben sokkal többet tesznek, mint a' magyarországiak, mi miatt jogszerű a' remény, hogy az utódok nehézség nélkül testesítendik azon magasztos eszméket,mellyekben az apák kifáradtak.Nemes Pestmegyének a' horvátországi eseményekről szóló körlevele Küküllőben is élénk viszhangra talált 's miután több szónok meleg szavakban nyilványitá a' testvér honnali szoros viszonyt, határozatba ment: miszerint „a' megye rendei abban, hogy Horvát és Tót országok tartományi gyülése az öszves magyarországi törvényhozás elmellőztével intéztetik rendeztetni, ugyszinte — az ezen rendezéssel kapcsolatban levő felsőbb rendelvényekben is sérelmet látván — a' nemzetiség, alkotvány és a' magyar korona alatti nemzetek törvényes viszonyai szempontjából indulva ns Pestmegye nézeteit pártolják, 's a' felszólitásba foglalt sérelmek e' részbeni orvoslása eszközlését a' közelebb országgyülésre választandó követeiknek utasitásul adandják. — Kolosmegyének országgyülést szorgalmazó levele viszhangra talált 's ennek nyomán Küküllő is hasonlag fog cselekedni. — Bethlen Ádám gr. a' felállitandó megyei kórház tőkéje gyarapitására **1200** p.ft biztos helyre kölcsönzött öszveget adván azt a' megye rendei hálás örömmel fogadván, az ajándékozó számára hálalevél határoztatott. Ezen 's más tőkepénzek kezeltetése pedig **3** tagból álló választványra bizatott évenkénti számadás terhe alatt. — A' székező birák továbbra is meghagyattak.

Brassó vidékén Türkös és Bácsfalu helységekben lakó öt egyed egy moldvaival szövetkezve tolvaj-bandát alapitottak, 's fölfegyverzetten az ó sánczi védvámra vezető rengetegben elnyuló ut mellett települtek meg szerencséjöket kisértendők. Fosztogatás és rablás közben felfödözéseket és vallomásokat csikaró kinzásokkal több izben szereztek, míg négy illy szerencsétlen által — kiket megkinozva mindenükből kifosztottak — alattomban Berecz mezővárosig nyomoztattak, hol is az erélyes birónak rögtöni intézkedése által közülök négyen elcsipettek 's a' törvényszék kezébe szolgáltattak. Ezen vidék gyakran szenved hasonló rabló csapatok fosztogatásitól, mellyek néha olly erővel birnak,hogy az átvonuló kisebb katona-csapatokat is szétugrasztják; azért nem üdvözölhetni semmit nagyobb örömmel, mint a' vidék hatóságának azon ujabb tervezetét, miszerint az ojtozi vámhoz vezető utat kijaviттatja, a' Gyilkos nevű szorost pedig lakosokkal telepitteti meg, minthogy ennek szomszédságában gazdag vasbánya fődöztetett fel. Igy kettős haszon lenne elérve: u.m. a' közbátorsággal vagyon- és személy-biztosság; és a' gyorsabb 's jutányosb kereskedési közlekedés; minthogy az ojtozi vám legközelebb van a' galaczi kikötőhez, de a' kereskedők részint a' rablók, részint a' rosz utak miatt eddig ezt kerülve több idő és költséggel inkább a' temesi védvám felé huzódtak. Ezen megtelepités a' közbátorságra még azért kecsegtető, mert bányamivelés levén a' telepités czélja, a' G y i l k o s szoros mellett épitendő falut nem csőcselék, hanem munkaszerető mivelt nép fogja lakni, honnét a' vidékre ugy anyagi, mint szellemi haszon fog háramlani. Dús sikert a' hasznos tervnek! ↥

Nemzeti szinház. A' gróf Teleki László elnök pártfogása alatt álló működvelő társulat, melly több rendbeli előadások által az elősorolandó jótékony czélok, u. m. árvaház, gyermek-kórház, iparegyesület, kisdedovó- népkönyvkiadó-egyesület, jótékony nőegylet, szinészi iskola, tengerészi pályára készülő néhány ifju, és a' vakok intézete fölsegéllésére alakult, jövő szombaton april **25**kén köv. vigjátékokat adand elő: — I. Működvelő uj eredeti vigjáték 1 felv. Mocsáry Lajostól. II. Hűség próbája. eredeti vigj. Kisfaludy Károlytól. III. Éljen a' honi! uj eredeti vigj. 1 felv. Vahot Imrétől.—Az előadás közbee nemzeti zenetársaság fog működni. A' jótékony czél előmozditása tekintetéből buzgó pártfogásra tisztelettel kéretik a' t. cz. közönség. Pest **1846** april **21**én. A' működvelő társulat igazgatósága által.

Budapesti napló. (April 23kán: Felséges királyunk születésnapját diszesen ünneplék meg mult vasárnap az ikerfőváros mindenrendű lakosi.—A'budapesti kisdedovók ugyanazon napi eszmecsere-gyülésén, ennek megválasztott elnöke 's kisdedovó-képező intézeti igazgató Ney Ferencz ur velős beszédben adá elő a' kisdedovási ügy fővárosunk körébeni állását; egyik növendék értekezést olvasott fel a' kisdedovók létbiztositásáról,melly vitára nyujtott alkalmat, miszerint az ügy biztositása tekintetében szükséges annak kezelőiről mindenek előtt gondoskodni, hogy t. i. kik ez olly terhes mint hasznos pályára szentelik magukat, ne kénytelenittessenek jövendőjükről aggódni, hanem az érdemesek számára nyugdij-intézet alapittassék,miáltal többen 's a'szakra kellő ügyességgel biró egyedek hódittassanak a' kisdedekkeli bánásmód mezejére. E' terv kidolgoztatván mielőbb közönség tudomására jutand, az ettül nyerendő pártfogás végett. Kivánatos hogy különösen a' nevelési szak emberei minél számosabban látogassák a' kisdedovók tanácskozási gyüléseit, hol a' hallomásunkra felolvasott jegyzőkönyvek szerint gyakran legérdekesb fejtegetések kerülnek szőnyegre a' gyermekekkeli czélszerű bánást illetőleg. — Mult héti hirdetvény-lapokon a' t. közönség tudósittatott, hogy Liszt Ferencz hozzánk érkezendő,april 31dikén adandja első hangversenyét;erre ugyan várhatunk. Mert april csak 30 napot számlál 's aprilben soha sincs Mátyás-ugrás 's igy egy nappal szaporodás. Vagy a' betűszedő járt aprilist? — E' napokban több helyen nyittattak meg a' város csatornáji 's bennük tömérdek patkány találtatott; miket az utczai gyerkőczök szenvedélyesen üldöztek 's öldöztek az átjáró közönség gyönyörködtetésére. Már ha az állatkinzás elleni egylet semmikép sem hathat a' közéletre, legalább itt szerettük volna látni tagjait, habár rendőrök képében is, ezen nem mindenki gyomrához férő botránynál. — A' városligetben egy kengyellutó mulattatja a' látványkivánczi népet; a' liget nagy körét **29** percz alatt **10**szer járta meg; — A' fővárosi egyletek naponkint szaporodnak. Egy társaság a' végre alakult, hogy hazánk valamennyi volt nevezetesb férfiainak arczképét muzeumunk számára megszerezze. Más hasznosabb egyesület a' cselédeké, kik magok közt nyugdijintézetet kapcsolatban a' takarékpénztárral szándékoznak alapitani. — A' mult vasárnapi polgári estély fényes volt 's igy sikerét is jóra számithatjuk. — Elhunyt derék irónk Vajda Péter irományit özvegye közre bocsátani készül. Ezen iratokat Garay János szerkesztendi öszsze; ki szinte kevéssel ezelőtt saját folyóbeszédü miveit Tollrajzok czim alatt **3** kötetben kiadta; 's általok kitünő nyereség hárul szépen virágozni kezdő irodalmunkra. — Mult héten több lopásmerény nyomába jöve a' rendőrség, mellyek igen cselesen valának kiszámitva; lám már is érezni,hogy huszegyed járult a'közbátorság fentartási ügyéhez,

Amerika.

Mexicói tudósitások febr. **12**keig terjednek. „El Tiempo“ mexicoi lap, kereken alkotványos monarchia mellett nyilatkozik. A' nézetek eziránt leginkább egy franczia herczegben öszpontosulnak, kinek azonban magányosan, minden idegen tanácsadó nélkül kellene jőnie.

„Presse“ franczia lap, következőleg világositja fel a' platai ügyek jelen állását. „A' braziliai és platai hirlapok Brent Vilmos éjszakámerikai ügyviselő tiltakozását közlik az angol franczia hajóhad által intézett megszállás ellen, mit Brent ur önkényes és törvénytelennek állit. Ezen megszállás, ugymond, melly az angol és franczia követ egyszerü elhatárzásán alapszik, hasonlag semminek volna tekintendő, ha ez a' két kormány egyenes parancsa következtében rendeltetett volna el, mert közbenjárulási megszállás idegen háboruban szükölködik minden személybiztossági indokban, minden természeti és szerzett jogban, 's mindenekelőtt hijányzik erő azt a' part és kikötők egész vonalán létesiteni.A' keleti köztársaság törvényhozó testülete ülésberekesztés előtt Oribe tábornokot hatalmazá fel **30** milliót, mikért a' státustulajdon és közjövedelmek zálogosittatnának el, a' háboru folytatására venni kölcsön. Továbbá a' gyülekezet nagy nyilatkozványt bocsátott a' nemzethez, melly a' háboru egész történetét előadja 's igy végződik: „Keletiek! előbb törvénytek és szabadságtokért harczoltatok, most egy egész világ jövendőjeért küzdjetek. Ti képezitek az első ütközetet Amerikában, hogy az európai közbejárulástól megtámadott köz függetlenséget megvédjétek. Részünkön a' jog 's az ég ótalmaz bennünket. Igazságtalanul Anglia 's Frankhontól megtámadtatva, egész utólsó vércseppig leszünk állhatatosak 's készek előbb közhazánk romjai alá temetkezni,mint zsarnoki követeléseknek engedni.“—San José tartományból kétezer lakos Oribehez intézett felíratban késznek nyilatkozik a' haza függetlenségeért mihelyt kivántatik,táborba szállani.Paez tábornok, kit az angol tudósitások diadalmasként mutatnak fel, nem jött elő Loretóból, hol magát lehető legerősbben sánczolá el 's bajos helyzetében öszszeköttetését Garribaldival nem kisértheti meg. Baëz, ki állitólag lovassággal járja a' keleti birtokot, Uruquayban van, elkedvetlenülve Paraguay ellen intézett sikertelen hadmenete miatt; ő Riveira teremtése 's Paeztől semmi parancsot nem fogad el. A' megfutamlott unitariusok Rio Grandeban nem akarják a' Riveira helyett küldött Medinát 's viszszakivánják az előbbit, ki Ouseley 's Deffaudis követek határzata következtében örökre el van a' közügyektől mozditva. Corrientes zendület előestéjén áll, miután a' Paezféle hadsereg **2000** emberét nem akarja tovább ingyen tartani. Mióta Ouseley 's Deffaudis Platába érkezett 's az angol-franczia közbejárulás áll, igy ir a' Presse riojaneiroi levelezője, minden baj és zavar csak azóta létezik, mig előbb Riveira veresége után a' foederalisták és unitariusok közti villongás magától készüle már lecsilapulni, melly most egy belügyi kérdésből függetlenségi kérdéssé változott. Braziliában ugy fel vannak világosulva Anglia nézetei iránt 's olly határzott ellenei az angol-franczia közbejárulásnak, miszerint egy azt pártolta franczia lap Rióban czimét vala kénytelen megváltoztatni. Anglia véleménye a' háboru mellett ugyanaz, mellyet a' texasi bekeblezés gátlásánál ápolt, tudniillik egy tőle függő országot nyerni, melly gyárai számára nyers anyagokat termeszszen.Mi tehát Texas éjszakon, az lehet déli részen a' termékeny Paraguay; de hogy a' tervek hasznot hajtsanak, szükség a'Plata 's mellékfolyami hajózást biztositania's minden politikai és kereskedelmi versenyzést megsemmisitnie; innen Rosas elleni haragja 's boszszusága, innen közbejárulása Buenosayres és Montevideo közt. Mestermüve politikájának azonban az, hogy Frankhont egy olly vitába sodrá,mellyben ennek semmi érdeke nincs. Paraguay kormányára befolyást nyert az angol arany, 's az ismeretes nyilatkozványok és szerződéseket hozá létre;de nem nyert, mint tudósitó mondja, a' népségre 's az igért **15** ezer főnyi seregből még egy ember sem látható.“

Limából dec. **1**jéről egy tudósitás igy hangzik: A' rég ohajtott congressus négy hónapi ülései daczára sem tett valamit az ország javulására; nem mintha hijányzottak volna férfiak, kiknek mélyen feküdnék szivükön a' közjóllét, illyen több találkozott, de az önérdekben munkálkodó többség leszavazta őket. Még nem zavartatott meg a' nyugalom, de a' pénzszükség nagyobb mint valaha 's a' kormány segédeszközök nélkül. Ellenben a' pozusoi uj telepitvényeken a' Maranhon forrásánál ugy látszik eldoradót találtak az emberek, itélve t.i.azon aláirások nyomán, mik onnan a'föld ter-

mékenysége 's éghajlat jósága iránt érkeztek 's folyvást érkeznek.

Spanyolország.

Magánytudósitások szerint a' progressista párt Spanyolországban rendkivül munkás propagandát rendezett, melly állitólag nagy csapást szándékozik intézni az uralkodó státusrend ellen. E' mozgalom fővezetésének fokhelye Bayonne, hol számos befolyásdus ellenzéki tag gyült öszsze, többi közt Cortina, Falcon és Prato egykori szerkesztője az esparteroféle „Patriotá"nak. A' mozgalmi párt főnökei sürgető meghivást intéztek Esparteróhoz, miszerint terveikhez csatlakozzék 's élénk feszültséggel várják a' volt kormányzó válaszát. Fő gyámpontot a' szándékolt fölkelésre nézve némelly nagyobb városokban keresnek, mellyek lakossága eddigelő is minden erőszakos ujitási kisérletet kedvezőleg fogadott,valahányszor politikai haladás választatott jelszavul. A' hadseregre Espartero által reméllnek eldöntő befolyást gyakorolni, melly reményt azonban meghiusitni látszik az, hogy Espartero iránt végkép idegen lón a' spanyol sergek tömege, 's hogy a' nemzetőrséghezi előszeretetét, buktának e' főokát a' spanyol tisztek még nem feledék el.

Narvaez miniszteriuma ismét megbukott. Narvaez maga is apr. 1jén uj bizonyságban részesült, minő indulattal viseltetik a' nép iránta. Este ugyanis mindenféle hangszerekkel ellátott férfiak gyülekezének a' tábornok laka elibe, mintha éjizenével szándékoznának őt megtisztelni. E' véleményben levén a' rendőrség is, békén hagyá őket, míg a' zenekiséret mellett eldallott énekeket hallák, t.i.Riego hymnuszát 's egyéb hasonló szellemüeket, mire a' kar egy dörgő de profundist 's rá egy borzasztó misererét énekelt. Jelentés tétetvén ez iránt a' rendőri főnöknél, ez többed magával tüstint a' hely szinére sietett 's a' hivatlan zenészeket nyers bánásmód és fenyegetésekkel gondolta szétüzhetni. Midőn azonban egyiknek kezéből maga személyesen üté ki a' mandolint ugy, hogy ezföldre esvén öszszetört, az e' közben oda csoportosult nép 's a' rendőrség közt heves verekedés támadt, mellyben a' rendőrfőnököt olly súlyosan mellbe lökték, hogy az több pillanatig eszméletlenül a' földön hevert's csak erős katonacsapat érkeztekor oszlott széllyel a' tömeg a' nélkül, hogy a' jelenet inditójit elfogták volna. A' központi rendőrhivat. e'közben tudósittatott,mikép több más városrészben is hasonló csoportok gyülekezvén öszsze, botrányos énekek 's kiáltások hallattak. Miért is szükségesnek találtaték, még azon éjjel minden őrállomást megerősiteni 's minden irányban czirkálókat köröztetni a' városban, míg az őrségi ezredek fegyver alatt levén laktanyáikban, legelső intésre készen állnának. Narvaez tehát ismét megbukott, főczélját azonban, t. i. rongált pénzügye helyreállitását, igazgatása rövid ideje alatt elérte, 's innen magyarázható, miért estek a' madridi tőzsércsarnokon egyszerre olly nagyon a' statuspapirok, mert a' mesterkélt emeltyű, melly azokat felszökteté, a' szerencsésen eszközlött csíny után elbukott.

A' madridi lapok 's levelek következőleg világositják fel a' legujabb miniszterváltozást. A' börzetörvény, azaz egy időrei megakasztása az ügyeknek, miket nagy mértékben üztek 's botrányos jelenetekre nyujtottak alkalmat, egyedüli oka a' miniszteri fordulatnak. Narvaez (ki állitólag maga is részes az illy börze-működésekben) a' kibocsátandó rendelet tárgyában két társával (Pezuela 's Eganával) egyet nem érthetett, épen ugy, mint első miniszteriuma alatt hasonló pont iránt Mon 's többi kabineti társaival nem egyezhetett meg. Miraflores miniszteriuma, mint hatalomra jutott, elhatározá a' botrányos börzeműködéseknek, miktől a' legfőbb státustisztek sem valának idegenek, határt szabni 's a' vásárlásokat rendeletileg egy időre megtiltani. De e' mellett mégis határidő lón kitüzve, t. i. april 30ka, melly napig a' folyamatban levő ügyeknek elrendeztetni 's tisztába hozatni kellett. A'miniszterium reméllé, mikép a' börze szerfölött szigoru felügyelés által azon bajt, melly ez engedélyből származhatandnék, meg fogja gátolni. Pezuela tábornok, ki Narvaez uj kabinetjében a' tengerészeti 's kereskedési tárczát vevé át, elrémülvén a' börze helyzetén azt kivánta, hogy az engedett határidőre minden tekintet nélkül minden működés közvetlen szünjék meg egy darabig. Ennek következtében meghasonlás történt közte 's Narvaez közt. A' kérdés Izabella királynő 's ennek anyja Krisztina jelenlétében lőn tárgyalva. Hoszszas vitatkozások után Narvaez, Burgos és Orlando egy az anyakirályné által előterjesztett középutban egyezének meg. T. i. april. 30ka helyett 15ke vala határnapul kitüzendő, melly időtül fogva életbe kellett volna lépni a' rendszabálynak. De Pezuela ehez sem akart egyezésével járulni—April. 2kai minisztertanácsban a'tárgy ujolag fölvétetett; heves nyilatkozatok váltattak Pezuela tábornok és Narvaez, Burgos és Orlando közt; Pezuela elbocsáttatási kérelmét beadni késznek nyilatkozék, „mert nem határozhatja el magát, egy olly törvény iránt vállalni felelősségét, melly lelkiismeretével ellenkezik." Erre Narvaez tanácsosnak tartá beadni elbocsáttatását. Burgos és Orlando követék példáját. Egana, ki Pezuela nézetiben osztozik, egyedül maradt hátra; ő volt az, ki Isturiz miniszterelnökké választatását aláirta. — Híre járt Madridban, miszerint Narvaez Spanyolország elhagyására szólittaték föl. Mozgalomtól tartottak a' pártján álló őrség részéről, 's e' miatt elővigyázati rendszabályokhoz nyúltak.

Anglia.

April 3kai alsóházi ülésben az irlandi életótalmi bíll első olvastatása iránti tanácskozás vétetett föl. Miután a' belügyi statustitkár az első izbeni felolvastatást inditványozá,O Connell Dani következő javaslattal lépett föl: „Jóllehet a'ház egyrészről sajonnal veszi az Irlandban előforduló iszonyatosságok hirét, 's azok elnyomatását őszintén ohajtja, még is ugy vélekszik, mikép a' szőnyegen fekvő bill zsarnok, igazságtalan 's alkotványellenes intézkedései amaz erőszakoskodásokat nagyobbitnák inkább semhogy elfojtanák.Kötelessége a' parlamentnek olly rendszabályokhoz nyulni, mikkel ama gonosztetteket szülő okok megszüntetnének, nem pedig ollyatén törvényekhez folyamodni, mik az ártatlant sanyargatják 's elnyomják a' nélkül, hogy a' vétkeseket féken tartanák — 's mik minthogy a' közszabadságot korlátozzák, mulhatlanul szaporitandják a' nemzeti nyomort és szenvedést."Ezen javaslatot O'Connell hoszszu beszédben iparkodék támogatni, mellyet hasonló mérsék és nyugalommal monda el, minővel azt Graham a' házba hozta. Bátor nincs ugyan kifogása szólónak a' miniszter előadása, de van igenis annak tartalma ellen, a' mint valóban szelidebb szavakkal keményebb rendszabály nem egyhamar volt előterjesztve. Azon bajokon, mik Irlandban uralkodnak 's mik miatt általányos a' panasz, a' bill koránsem fog segitni 's a' miniszter ki sem is mutatta, de nem is képes kimutatni,hogy az orvoslás fogna majd lenni. Vigasztal azonban, ugymond szónok, azon vallomást a' kormánytól hallani, miszerint ama gonosztetteken, mik Irlandban elkövettetnek, sem politikai sem vallás-felekezeti jellem nem vonul keresztül; vigasztal ugyanazon ajkakról azon nyilatkozatot hallani, mikép több mint két harmada Irlandnak (22 grófság) az ország egyik részét mocskitó bünténykektől mentes, 's mikép magában amaz öt grófságban is, hol legbotrányosb kihágások történtek, a' lakosság nagy többsége iszonynyal fordul el tőök. Szónok erősen korholá hazug állitásit egyikének a'kormány tudósitói, helyesebben a' feladók közül, kit is gunylag „hű barátjá"nak neveze, 's a' legujabban meggyilkolt katholikus békebiró Carrick fölött azon megjegyzést tevé,hogy az mint ügyviselő egy bizonyos jószágon a' haszonbérlőket tulságosan sanyargatta. Aztán ekkép folytatá: „ha a' ház, gonosz tettek elháritása végett, a' pórság ellen kényszeritő rendszabályt akar hozni, akkor szavazzon kényszeritő rendszabályt a' földbirtokosak ellen is, megakadályoztatandó ama tulajdoni tenger viszszaélést, mik legtöbb esetben botrányosbak a' gonosztetteknél. Nem tagadom a' csendzavarás 's gonosztettek létezését Irland némelly részeiben, de tagadom czélszerüségét a' kormány által előterjesztett gyógyszernek 's ohajtom annak megváltoztatását. Ha reméllhetném, hogy a' bill a' szőnyegen forgó vétsé gek elejét veendi, örömest állanék gyámolitói közé; de e'helyett az a' már létező ingerültséget még inkább növelni fogja, e r e d v é n y e tehát csak vétségszaporodás lesz. Mert hogy n é h á n y v é t k e s t utólérjen, a' nagy számot sulyos büntetéssel terheli." — O' Connell itt a' bíll egyes részleteibe bocsátkozék 's roszszalólag taglalgatá azokat. A' lordhelytartó önkényes hatalommal ruháztatik fel az ország minden kerületeinek e' törvény szigora alá helyzetésére, korlátlan hatalommal minden irlandi grófság megadóztatására, e' fölött korlát nélküli pártfogást ad kezébe fizetett tisztviselők és szolgák szabad alkalmazási által. Ehez még az adóztatás csak a' viskóban nyomorgó szegényeket 's nem az uriházban dőzsölő henye tagjait fogná érni a' társaságnak. A' bill munkás segéde leendne az ismeretes bérlőelüzési rendszernek. Méltatlan azon záradék, melly valamelly proclamált (nyugtalannak nyilvánitott) kerületben minden nem ott lakót bármelly házban elfogatni enged; mivel a' dusák háza illetetlen marad, a' szegény házába ellenben, mellynek azonban szinte erős védlaknak kellene lenni („házam az én erősségem" — igy szól az angol közmondás), a' rendőrség bármikor betörhet. Illy intézkedések szigorú végrehajtása csak lázadásra vezethetne. Hasonló igazságtalan rendszabályokkal soha sem fogunk czélt érni; mi csak ugy lehetséges, ha az irlandi nép érdekében lesz a' békefentartás. És milly kegyetlen azon záradék, melly a' nap lemente után házon kivül történő rajtakapatást (miért is az Examiner a'kényszeritő billt ir estharang-törvénynek nevezi) elszállittatásra méltó vétségnek bélyegzi, hacsak a' rajtakapatott ártatlanságát világosan be nem bizonyitja! Hisz minden gonosztett, melly iránt Graham miniszter panaszt emelt, világos nappal lőt. elkövetve. Hogyan keresztelhetni aztán a' billt életótalmi rendszabálynak? Hisz az élet megótalmazására épen mitsem rendel; nem bocsátkozik a' bajok természetébe, mert a' nép kedélyét engeszteletlen 's változatlanul hagyja, vagy azt még inkább ingerli 's elkeseriti. A' ház tehát az irlandi bajok indokait kutassa 's ezek elmellőzésével amazokat is kiirthatandja. Mondák, a' hatalommal, mellyet e' bill életbe léptet, nem fog történni viszszaélés, miután biztos kezekbe tétetik; de egy illy támasz-okot nem hagyhatni czáfolatlanul, ha viszszaemlékezünk, ugy mond szónok, azon számtalan eseményre, mik ezelőtt hasonló rendszabályok mellett történtenek. A' mi egykor történt, ismét előfordulhat; e' miatt kéri szónok a' házat illy korlátlan hatalmat ne bízzon senkire. A' kisérlet egyébiránt nem uj; unio óta már tizenhétszer ismétlék, és soha sem sikerült. A' kormány legközelebb nagy kötelességet teljesite az angol nép irányában; szónok felhija azt hasonló cselekvésre az irlandi néppel is. Soha sem szenvedett ország annyi elnyomatást mint Angliától Irland; de ez mind feledve lesz, ha a' kormány Irlandnak egyenlő jogokat, egyenlő szabadságokat, egyenlő védelmet nyujt. „Egy fenhirű hős a' felsőházban — legalább igy olvasom a' hirlapokban — „Irland nagy jólléte és szerencséjéről" szólt; ez rágalomteli állitás, mellyet neki csak csalárdul rakhattak szájába. Mert hol él azon férfiu, ki egy illyetén tételt fölállithatna? Csak egy pillanatot vessen a' ház saját bizottságai jelentésibe, 's látni fogja, mikép egész Európában nem létezik olly nyomorult pórság mint Irlandban, hol az negyedét képezi a' lakosságnak, és hol a' kegyetlen bérlőelüzési rendszer következtében annak nagy része inség miatt elvesz évenkint." Erre Devons lord jelentését hozza fel szónok mint világos tanujelét az irlandi pórság szenvedésinek, 's főleg ama sokszor idézett helyet: „roszszul esznek, roszszul laknak, rosz ruhát viselnek 's munkájokért roszszul fizettetnek," — 's még egy másikat, miszerint egyedüli eledelök burgonya, egyedüli italuk viz, házaik eső és szél ellen védetlenek, ágy 's ágytakarók nálok ritka fényüzési czikk. „Graham ur nyilványitá, mikép az Irlandban elkövetett gyilkosságok gyalázatosak keresztyénségünkre nézve; én pedig kijelentem, mikép az irlandi pórság helyzete törvényhozásunk gyalázatfoltjai. Anglia Irlandot roszszul kormányzá 's Irland vétségei ennek következvénye. A' kormány sokat beszélt azon figyelemről, mellyet az irlandi nyomorra forditott, azon aggodalomról, melly benne támadott ez iránt; de figyelem és aggodalom mitsem használnak.Nem ohajtásokat,de tetteket kiván az irlandi nép; nyujtsa ki ő felsége kormánya Prospero varázsbotját azon feneketlen nyomor és inség fölött, melly jelenleg amaz országban uralkodik, 's változtassa azt jóllét és megelégüléssé, 's az ireknél végtelen hálára találand; de soha nem egy olly rendszabálylyal, mint a'szőnyegen levő kényszeritő bill, vagy azzal, hogy kenyér helyett követ ad nekik 's kigyót hal helyett." Erre O' Connell amaz irlandi zavargások és gonosztettek okai taglalásába bocsátkozék 's főokul a' bérlőelüzési rendszert állitá. Szintugy panaszt emelt az irlandi törvényszolgáltatás ellen is; a' népnek semmi bizalma nincs törvénykezéséhez 's azzal nem is bírhat, mert ez utóbbinak élén merő előitéletes ellenei a'katholicismusnak állanak. Miután a' repealbeni részvét miatt letett 74 békebirórul emlékezék, mondá: pártatlan törvénykezésről Irlandban szólani gúny 's erre a' saját személyét illető nagy státusperbeni méltánytalan egyoldalu bánásmód 's eljárását taglalgatá a' lord-főbirónak, mi Irlandban olly nagy's kellemetlen hangulatot okozott.Végül O'Connell ön részéről néhány gyógyszert ajánlott, ha nem minden, de mégis legtöbb gyilkosság a' könyörtelen bérletfelmondásokból ered. Unio óta a' kormány iszonyu sokat tőn az ir földbirtokosak javára 's a' törvényhozás még szabadságot is adott nekik az aratandó vetések elzálogositására,ezen üdvtelen kedvezés gazdag kutforrása számos büntettnek. Unio előtt ez nem létezett, hanem a' britt képviselőháztól vette származását; ez tehát köteles az általa ejtett sebet megorvoslani. Igy a' bérlettőli megfosztásrul szóló billen is szükség némi módositásokat tenni, névszerint pedig kárpótlási jogot szükség adni a' bérlőnek az általa tett jószágjavitásokat illetőleg. Az ulsteri bérletjog terjesztessék ki, mert éjszaki Irlandban a' földesurak sokkal nagyobblelküek mint a' déli vagy nyugatiban. Nemkülönben az irlandi nagy-jury-törvény is változtatandó. Továbbá Irland nem bír illő parliamentválasztói számmal; a' választási adót csökkenteni 's a' választási jogot ki kell terjeszteni. Az előbbi községügyi reform nem felelt meg a' kivánatoknak. Végül az irlandi statusegyház világi birtokai szerfölött aránytalanul osztatvák fel az országban. Ezek okai az Irlandban uralkodó vétségeknek 's ezen okokat kell megszüntetni előbb, hogy aztán hatásaik is eltünjenek.Mostan tehát határozzon a'ház a'kormány kényszeritő billje 's a' szónok által ajánlott szelidebb politika között. (Folyt. köv.)

Franczia ország.

A' kormány Bugeaud marsal egyik tudósitását mart. 25kéről közretéteté. A' dolgok helyzete általján véve észrevehetőleg javult 's több törzs pártolt el Abdelkadertől.

Az „Echo" Oranból egy franczia katona vallomásira, ki öt évi fogsága után szerencsésen elillant, körülménye-

sen rajzolja azon kegyetlenségeket, miknek a' franczia foglyok az arábok közt kitétetvék. Igy az utóbbiak, Montagnac ezredes és csapata lekonczoltatása után a' csatatéren maradt franczia tisztek levágott fejeit egész az emir szállásaig kényszerültek vinni. Abdelkader ugyan szelid bánásmódot parancsolt a' foglyok iránt, de az arábok ez intésnek nem engedelmeskedtek. —

A' „havrei hirlap" Tahitiból kapott tudósitások nyomán jelenti, mikép az ellenséges bizalmatlansági hangulat a' franczia hatóságok közt egy- 's másrészt a' benszülöttek 's a' szigetekre menekült Pomare királynő közt minden csiapulás nélkül egyre tart. „Collingwood" britt brigg november közepén érkezett Papeitibe, hol csak a' franczia részről történt nyomatékos felszólitásra tevé meg a' szokásos üdvözöveséket. Nevezett hajó ezután nem sokára azon szigetekre vonult, mellyek Pomare királynőnek menedékül szolgálnak, hová azt szemmeltartás végett „Uranie" franczia fregát követé.

Elegytár.

Esetleg egy mezőn FrancziaországPlourhan nevü községében, mintegy 18—20 ezer darabra menő nevezetes kincset találtak római pénzekből. Az egész találvány 60 kilogrammot nyom. Megjegyzésre méltó, hogy e' pénzek különféle bélyegüek 's több közülök hitregés tárgyakat ábrázol. Nagyobb részök legalább 19 százados régiség 's mintegy 60 évvel látszik Krisztus születésén felül állani.

Legutóbbi számitás szerint Ohio státus Éjszakamerikában 1,732,832, Indiana 854,321, Illinois 705,011, Michigan 304,285 lakost számlál; ezen négy státus tehát öt év óta összesen 802,566 lélekből álló népszaporodást nyert; jelenleg 40 képviselőjök van a' congressusban, és ha összes népségök hasonló arányban fogna növekedni, congresstagjaik száma 1850ben 70re menend. A' keleti 's közép státusok nem mutatnak illy feltünő aránybani népszaporodást, midőn a' dolog természete szerint a' népszám nyugaton még hoszszabb időig folyvást nőbet, mig a' termesztés ott is korlátot vetend a' népszaporodásnak.

Az Uj-York és Philadelphia közti delej-sürgöny-postadijról következő adatokat közölnek. — Minden tiz szóbul (miden jel egy szót tesz) álló közlés, aláirást és czimet kivéve, 50 mérföldnyi távolságban 10, 50—100 mföldnyire 20, Uj-Yorkból Philadelphiába 25, minden 100 mérfölden tul menő közlés 25 c. fizettetik. Minden nagyobb közleményért, melly már nem tiz szóból áll, a' postadij azon arányban nő, mint az első tiz szót illetőleg.

32ik szám. **ÉRTESÍTŐ.** 1846.

A' gőzösök járása aprilis hónapban.

Pestről Bécsig naponként reggeli 7 órakor.

„ *Drenkováig* minden vasárnap, Tittelnéli kikötéssel, ugy le- mint felfelé, — továbbá minden szerdán. — A' vasárnaponként Drenkova felé induló gőzösök Konstantinápolyt is érintik, u. m. aprilis 12- és 26kán az oláb-, aprilis 19kén pedig a' török részen.

„ *Zimonyig* Eszéknéli kikötéssel, ugy le- mint felfelé, minden csütörtökön. A' lefelé járó gőzösök indulási ideje: reggeli 5 óra.

Indulások Sziszekről Zimonyon át Szegedig.

Sziszekről indul april. 11-, 20 és 29kén.

Szegedről indul ugyanezen napokon.

☞ Ezeken mint rendes járásokra meghatározott gőzösökön kivül még egy teherhajó is fog e' vonalon járni.

A' közbejövő változtatások különösen tudtul fognak adatni.

Pest, aprilisben 1846. *Gőzhajózási hivatal.* 3—5

Épületfa-árverés.

A' zombori kir. kincstári igazgatóság részéről 1846ik évi aprilis hó 30kán délelőtti 10 órakor Zomborban, a' bácsi uradalmakban létező következendő különféle átmérőségű kemény épületfa-mennyiségek, szó- vagy irásbeli ajánlatok mellett árverés utján eladatni fognak, ugymint:

A' plávnai erdőszeti raktárban	338	szál
„ palánkai „ „ . .	160	„
A' karavukovai erd. raktárban	161	szál
„ apatini „ „ . .	1050	„
„ bezdáni „ „ . .	113	„

az eladás közelebbi feltételei az árverés előtt kölcsönös megegyezés után meghatározandók lesznek; addig is a' venni szándékozóknak közhirré tétetik, hogy a' megvett fa fejében, a' száztóli 10 bánatpénz mindjárt az árverésnél, a' végkiegyenlitő fizetés pedig a' fának elvitele előtt, a' vevők által történendő leszen. 2—3

Haszonbérlet.

A' mármarosi kir. kamrai igazgatóság részéről közhirré tétetik, hogy a' szigeti kir. kamrai uradalmi tisztséghez tartozó alább megnevezendő haszonvételek 1846dik év november 1ső napjától kezve három egymásután következendő évre ujonti haszonbérbe ugyancsak 1846dik év május hó 4dik napján a' nevezett uradalmi tisztség irószobájában tartandó árverés utján ki fog adatni.

1ször A' szigeti kir. uradalmi korona 3zimü nagy vendégfogadóház alatti 2dik és bik számmal jegyzett kétrendü kereskedési coltok.

2szor A' szigeti kir. uradalmi provisoralis curia alatti 4ik 6ik 8ik és 9ik számmal jegyzett négy kereskedési bolt.

3szor A' rónaszéki uradalmi koresmaház, az ottani mészárszék és a' felső rónai lisztőrlő malom.

4szer A' szlatinai handali vendégfogadó és odavaló mészárszék.

5ször A' bocskói uradalmi vendégfogadó, a' felső és alsó bocskói koresmáltatási joggal együtt.

6szor A' felső-rónai koresma.

7szerA' kobolapojánai uradalmi fürdőház és kocsmáltatási jog az ottani faluban és Handalban.

8szor A' bocskói uradalmi kőbül épült lisztelő malom, a'mellyben vagyon 6 őrlőkő, tágas molnár-lakással egygyütt.

Ezen haszonvételek kibérlésére zsidók nem bocsáttatnak; egyébiránt a' szükséges bánatpénzzel vagy annak letételéről szóló bizonyitványokkal ellátott irásbeli ajánlatok az árverést megelőző estvéig elfogadtatnak; szükséges mindazonáltal, hogy ezekben az ajánló magát az árverési és szerződési feltételeknek alája vesse azon kinyilatkoztatással, hogy irásbeli ajánlata ugyanannyi érvényességgel és kötelező erővel birjon, mintha ezen föltételeket aláirta volna; hozzá tevén hogy a' kivánt biztositékot is a' meghatározott időre leteendi. 2—3

Haszonbérlet.

A' nagyméltóságu magyar kir. kincstár Ugocsa megyében helyzett tisza-ujlaki uradalmában a' kir. kisebb haszonvételek jelesül:

a) Tisza-Ujlak mezővárosban az ugynevezett ‚fekete sas' és ‚fehér hajó' vendéglőkben ugy a' hatház nevü utczában és a' Tisza-révnél helyezett koresmákban és minden más a'helybeli lakosoktól a' haszonbérlő által maga költségin bérlendő házakban mindennemü italoknak koresmáltatása.

b) A' sör- és pálinka-főző-házak, vágó-marhák hizlalására való tágas istállóval és ugyanott egy széna-tarthatásra szolgáló belső puszta-telekkel, végre

c) a' tisza-ujlaki mészárszék 20 holdnyi kaszáló réttel f. 1846dik évi november 1től kezdve három egymást követő esztendőre közönséges árverés utján a' legtöbbet igérőnek f. évi május 28kán helyben Tisza-Ujlakon az urodalmi irodában haszonbérbe fognak adatni. A' bérleni szándékozók 240 p. ft. bánatpénzzel ellátva az árverésben részt vehetnek; addig is a' bérleti feltételeket ugy a' bérbe adandó tárgyakat a' tisza-ujlaki kincstári uradalmi tisztségnél megszemlélhetik. Irásban tett ajánlatok május 27dike estvéjeig elfogadtatnak. — Sziget martius 7kén 1846. 2—3

† **Szállás-kiadás.** Ó-Budán a' főtéren egy szállás, egy tágas bolt, 3 szoba, pincze fáskamra és padlással folyó évi Jakabnaptól kezdve bérbe adandó. A' bérleni szándékozók bővebb tudósitást vehetnek vagy e' lapok kiadó-hivatalánál, vagy az érintett ház tulajdonosánál (főtér 88. sz. alatt) Ó-Budán. 3—3

A' tolnai szeder-selyem egylet alapszabályai értelmében tavaszi közgyülését f. e. april hónap 20dik napján Szegzárdon délelőtti 10 órakor fogja Fejős János alelnök ur házában tartani az alapszabályok 16dik szakasz értelme alá eső részvénytartozások feletti tanácskozás végett pedig rendkivüli közgyülés határoztatván, ennek határideje Szegzárdon délutáni 4 órakor a' ns. megye házában május hónap 14ik napjára tüzetik ki, miről a' t. cz. részvényes urak választványi határozatból alulirt által ezennel értesittetnek. —Költ Szegzárdon Aprilis 10kén 1846. —Stann Ferencz a' tolnai szeder-selyem egylet jegyzője. — 3—3

Gőzhajózási jelentés.

Alulirt igazgatóság ismételve meghija azon t. cz. részvényeseket, kik ülési és szavazási jogukat legközelebb az ujabb szabályok alapján september hónap első felében tartandó közgyülésen gyakorlani akarják, miszerint részvényeik netán még szükséges átiratását a' bécsi központi hivatalban haladék nélkül eszközöljék. Bécs apr. 15. 1846.

Az első cs. kir. szabad. dunagőzhajózási társaság igazgatósága. 1—3

Nemzeti szinház. Mai napig a' nemzeti szinházhoz előadás végett benyujtott eredeti szindarabok az illető választvány által mind megvizsgáltattak. Az elfogadott darabok szerzői már tudósitva vannak; kik illyetén értesitést nem kaptak, el nem fogadott darabjaikat, az irodában, reggel 9—10 közt visszavehetik. Pesten, april 17kén 1846. Továbbá a' nemzeti szinház elhasznált földszinti zártszékei, folyó hó 27kén, reggeli 10 órakor, a' nemzeti szinházi irodában, árverés utján a' többet igérőnek eladatnak. Pesten, april 19kén 1846 Szigligeti titoknok.

† **Felszólitás,** A' pesti t. cz. ügyvéd urak kéretnek, legyenek szivesek lakásaik hibátlan jegyzékét, legfeljebb jövő május 15éig, a' Mezei Naptár szerkesztőségéhez (Ujvilág utcza, Ilkey-ház. 2ik emelet) beküldeni. Pesten april 20kán 1846. *Fényes Elek* a' Mezei Naptár szerkesztője. 1—3

† Egy magyar gépészünk van fővárosunkban, ki közelről azon gondolatra volt jutni szerencsés: miképen kell az emberiséget éjjeli nyugtalanságtól 's azon állatkák kellemetlen meglepésétől megóni, mellyek poloskáknak vagy büdös férgeknek neveztetnek — Szigeti József ur e' gép erejével a' nevezett undok állatkákat mult év junius 15kén próbául Piskovits dr. pest városi kórház igazgató bizonyitványa szerint a' Rochus kórház 2 szobáibul 's ezek 44 nyoszolyáibol és 24 asztalkáiból olly sikeresen irtotta ki, hogy mind e' mai napig legkisebb nyomuk sem találtatik. — Ajánlhatjuk e' vállalkozó fiatal mentőt minden tisztaságszeretőnek, kik menekülni ohajtanak ez ocsmány férgecskéktől. — Hirlik hogy tek. Pest vármegye is szerződésre lépett volna e' vállalkozó urral; — ohajthatni is, hogy az ország minden börtönei és kórházai tisztaságban tartassanak 's reméllük módot és rendszert fog fiatal gépészünk nyujtani vállalata által minden illyes épületek megtisztitására, csak ne hanyagoltassék egy illy hálás találvány! ez okbul pártfogóra van gépészünknek legnagyobb szüksége, mirenézve sajnos lenne, hamég illy ostorozó galád bajtól sem kivánkoznék minden abban szenvedő jutalmas áron megmenekedni inélelőbb. Értekezhetni Szigeti József urral üllői uton 822. szám 1ső emeletén.

m

Azon t. cz. mérnök urak, kik már vasuti vállalatnál működtek, és a' pécs-mohácsi vasútra egyesült részvényes társaság részire előleg csak a' Mohácsról Pécsig öt mérföldnyi hosszan vezettetni czélzott vaspálya terének fölvételére 's a' költségvetés és tervek elkészitésére vállalkozni kivánnak, tisztelettel fölhivatnak: ne terheltessenek adatokkai támogatott nyilatkozataikat 's vállalkozási föltételeiket f. eszt. **május tizedikéig** vagy személyesen, vagy pedig Pécsre intézendő hérmentes levelekben az ideigleni igazgatósággal tudatni. Kelt Pécsett Martiusban 1846. A' pécs-mohácsi vasútra egyesült részvényes társaság igazgatósága. 1—3

A' cs. kir. szab.

közönséges biztositó-intézet *Triesztben**)

(Assicurationi Generali Austro-Italiche)

az 1845dik évben a' nála biztositott 4129 különféle tárgyért 9,24,221 ft. 14 kr. pengő forintot, mint kárpótlási és megszabaditási dijt, fizetett ki készpénzben, és az illető 's részletesen előadott jegyzék megtekintés végett kapható

Hannewalder testvérek
főügyviselőségénél Pesten.

*) Ezen, az 1841ik évben minden országos törvények által megengedett, biztositásokat eszközlő biztositó-intézet **6,300,000** pengő forint biztositási tőkével bir, jelesül: különféle tartalékokban **2,700,000**el, alaptőkében **2,000,000**val és az évenként bejövő dijak 's tőke-kamatokban **1,600,000** pengő forinttal.

Van minden városban, 's csaknem minden nevezetesb helységeiben az országnak ügyvivője azon joggal felhatalmazva, hogy a' biztositani kivánókkal értekezzék és biztositson a'

tüzkárok ellen épületekben, gyárakban, butorokban, eszközökben, föld- és műtermékekben, barmokban, árúkban 'stb, ugyszinte

elemi csapások ellen, szárazon és vizen szállitandó javakra nézve; — biztosit továbbá

pénztőkéket vagy *évdijakat*, mellyek akkor fizettetnek, ha a' biztositott bizonyos határidőt tulélt, ugy szinte:

tőkéket vagy *évdijakat*, mellyek a' biztositónak akármikor bekövetkező halála után fizetendők, vagy pedig ha az bizonyos időközben vagy annak eltelte után hal meg; mint szinte

föltételes és *föltétlen holtigi élelempénzt*; továbbá minden hiteles biztositó-intézetnek ugy dijakban mint föltételekben minden lehető könnyebbitést igér, a' kárt leggyorsabban és legkészségesebben tériti meg.

† Valódi, vörös, háromlevelű **stájer lóhermagot** legjutányosb áron kaphatni *Schöberl Józsefnél*
pesti Leopoldváros, Szélutcza 140 szám alatt. 2—3

Szerkeszti Helmeczy Mihály.—Nyomatik Trattner-Károlyi betűivel, uri-utcza 453. szám.